

OSAO

OSAO:n Oppivelvollisuusilta huoltajille verkossa

Tiistaina 28.9.2021 klo 18.00–19.30, Teams

Esityksen aiheina

Esityksen aiheina mm. koulutuksen maksuttomuus, oppivelvollisuuden suorittaminen sekä huoltajan ja oppilaitoksen rooli sekä hieman myös ohjauksen ja tuen näkökulmaa.

Keskustelussa ovat mukana:

- OSAOn vararehtori Anni Miettunen
- suunnittelupäällikkö Seija Iwendorff

Oppivelvollisuuden laajentamisen tavoite

- nostaa koulutus- ja osaamistasoa kaikilla koulutusasteilla,
- kaventaa oppimiseroja sekä
- kasvattaa koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta ja lasten ja nuorten hyvinvointia.

Tavoitteena on, että jokainen nuori suorittaa toisen asteen koulutuksen. Osaamisvaatimusten kasvaessa työllistyminen edellyttää nykyisin vähintään toisen asteen tutkinnon suorittamista.

Kuka on oppivelvollinen ja laajennetun oppivelvollisuuden piirissä?

- Syntynyt 1.1.2004 tai sen jälkeen JA
- saanut perusopetuksen päättötodistuksen 1.1.2021 jälkeen SEKÄ
- asuu vakinaisesti Suomessa

Oppivelvollisuuden laajennus tulee voimaan vuonna 2021 ikäluokka kerrallaan.

Oppivelvollisuus päättyy, kun opiskelija täyttää 18 vuotta tai kun hän tätä ennen suorittaa toisen asteen tutkinnon (ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto) tai vastaavan ulkomaisen koulutuksen.

Oikeus maksuttomaan toisen asteen koulutukseen kestää sen kalenterivuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

<https://minedu.fi/kysymyksiä-ja-vastauksia-oppivelvollisuudesta>

Oppivelvollisuuden suorittaminen

Oppivelvollisuuden suorittaminen toisella asteella

- Ammatillisessa koulutuksessa
- Lukiokoulutuksessa
- Valmentavassa koulutuksessa (VALMA, TELMA, LUVA, jatkossa TUVA)
- Kansanopistojen oppivelvollisille suunnatussa koulutuksessa
- ...

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijan **tavoitteena** tulisi olla **ammattillisen tutkinnon suorittaminen**. Oppivelvollisuuden suorittamiseksi voidaan kuitenkin katsoa myös tutkinnon osien suorittaminen, jos opiskelijan henkilökohtaisten valmiuksien perusteella koko tutkinnon suorittaminen ei ole perusteltua ja asiasta on sovittu opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa.

Oppivelvollisuutta voi suorittaa myös oppisopimuskoulutuksena.

Opintojen edistyminen edellytyksenä

- Opintojen ja tutkinnon suorittamisen on **edistyttävä opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti** (OVL 6 §). Otetaan huomioon opiskelijan yksilölliset tavoitteet ja valmiudet.
- Henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma on laadittava siten, että suunnitelman mukainen ammatillisen **tutkinnon suorittamisaika on enintään neljä vuotta**
- Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on **seurata opintojen edistymistä** → OSAOssa omaopettaja (ja opettaja)
- Koulutuksen järjestäjän tulee **ilmoittaa oppivelvollisen huoltajalle** tai muulle lailliselle edustajalle, jos opinnot eivät edisty riittävästi → omaopettaja on yhteydessä (tai opinto-ohjaaja)
- Koulutuksen järjestäjän on lisäksi selvitettävä oppivelvollisen saamien koulutuksen järjestäjän **tukitoimien riittävyys** sekä tarvittaessa ohjattava oppivelvollinen hakeutumaan muiden tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin. → omaopettaja kartoittaa ohjauksen ja tuen tarvetta henkilökohtaistamisen yhteydessä

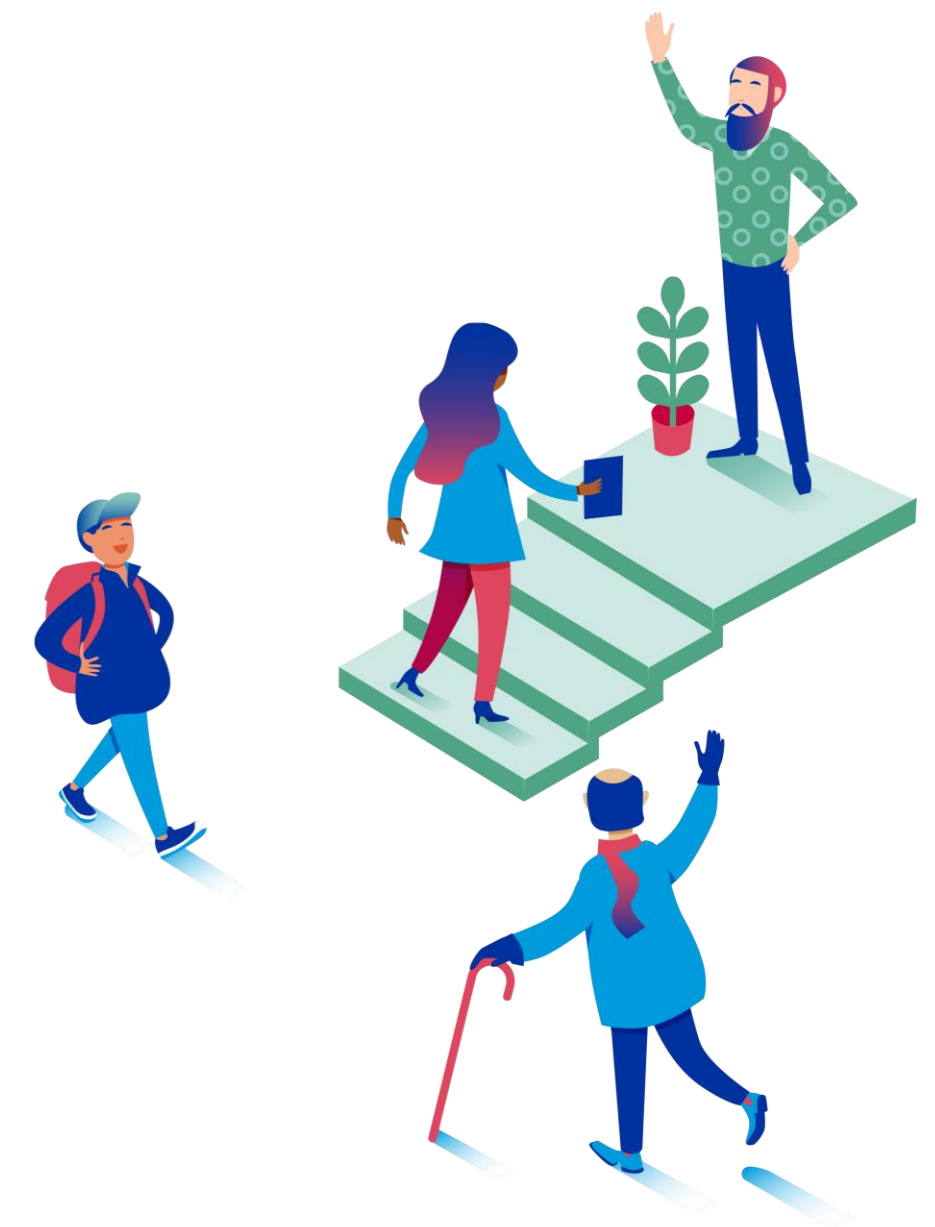
Ohjaus ja tuki opiskelussa

Opinto- ja uraohjauksen sekä tukipalvelujen tavoitteena:

- Opiskelija kykenee tunnistamaan osaamistaan, hankkimaan tarvittavaa osaamista, suorittamaan toisen asteen tutkinnon ja siirtymään työhön tai jatko-opintoihin
- **Opiskelija kiinnittyy** opintoihin ja tutkinnon suorittamiseen ja oppilaitosyhteisöön. Perehdyttäminen (OSAOstartti) sekä uraohjauksellinen henkilökohtaistaminen: vähintään 4 ohjauskeskustelua vuoden aikana.

Uraohjauksesta vastaavat opiskelijan omaopettaja ja opinto-ohjaaja yhdessä, tiiviissä yhteistyössä työelämän kanssa.

Wilmassa tiedote: Tietoa huoltajalle opiskelusta Koulutuskuntayhtymä OSAOssa

Oppivelvollisuuden suorittamisen voi keskeyttää määräaikaisesti, jos

Opiskelijalla on:

1. oppivelvollisuuden suorittamisen estävä pitkäaikainen sairaus tai vamma
2. äitiys-, isyys- tai vanhempainvapaa (käytännössä vanhempainpäivärahan saamisen ajalta)
3. tilapäinen ulkomailla oleskelu (esim. vaihto-opiskelu, perhe muuttaa tilapäisesti ulkomaille)
4. elämäntilanteeseen liittyvä muu painava syy, joka estää oppivelvollisuuden suorittamisen.

OSAOssa koulutusyksikön yksikönjohtaja tekee päätöksen oppivelvollisuuden suorittamisen määräaikaisesta keskeyttämisestä opiskelijan hakemuksesta. (omaopettaja tai opinto-ohjaaja auttaa hakemisessa)

Huoltajan ja oppilaitoksen rooli

Huoltajan vastuu

Oppivelvollisen nuoren **huoltajan** tai muun laillisen edustajan **tulee huolehtia siitä, että nuori suorittaa oppivelvollisuuden** (OVL 9 §).

Huoltaja voidaan tuomita sakkorangaistukseen oppivelvollisuuden valvonnan tahallisesta tai törkeästä laiminlyönnistä (OVL 22 §). Valvontavastuun laiminlyönnin arvioinnissa otetaan huomioon huoltajan tosiasialliset mahdollisuudet valvoa oppivelvollisuuden suorittamista, kuten oppivelvollisen ikä ja itsenäinen asuminen.

Mahdollisissa laiminlyöntitapauksissa koulutuksen järjestäjä taikka asuinkunta voi tehdä ilmoituksen poliisille.

Koulutuksen järjestäjä voi myös tehdä asiasta lastensuojelulain mukaisen lastensuojeluilmoituksen, jonka perusteella lastensuojeluviranomaiset päättävät tarvittavista toimenpiteistä.

Samoin
perus-
opetuk-
sessa

Oppilaitoksen vastuu

Oppivelvollisuuskoulutusta järjestävillä sekä viimesijassa asuinkunnalla on **velvollisuus ohjata ja valvoa oppivelvollisuuden suorittamista**. Näin voidaan varmistaa, että opiskelijaa voidaan tukea ja ohjata riittävästi koko opiskelun ajan.

Perusopetus → toinen aste

Vastuu opiskelijan ohjauksesta, tuesta ja valvonnasta siirtyy toisen asteen oppilaitokselle, kun opiskelija **tosiasiassa on aloittanut opinnot**, pelkkä opiskelupaikan vastaanottaminen ei riitä.

Jos opiskelija haluaa **vaihtaa oppilaitoksesta tai alalta toiselle**, koulutuksen järjestäjät ohjaavat ja tukevat opiskelijaa siihen saakka, kunnes opiskelija on aloittanut uudet opinnot. Tämän jälkeen vastuu siirtyy uudelle koulutuksen järjestäjälle.

Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan lisäksi sellaisten palvelujen piiriin (esim. sosiaali- tai terveystyöpalvelut, nuorisotoimen palvelut), jotka antavat tukea opiskelijan elämäntilanteeseen ja mahdollistavat opintojen jatkamisen.

Asuinkunnan vastuu

Asuinkunnan tehtävänä on perusopetuksen järjestäjän tekemän ilmoituksen perusteella selvittää niiden perusopetuksen keväällä päättäneiden nuorten tilanne, jotka vielä syksyllä ovat ilman opiskelupaikkaa. Nuoret saavat **ohjausta toisen asteen koulutukseen hakeutumiseksi**.

Jos soveltuvaa opiskelupaikkaa ei ohjauksesta ja yhteistyöstä huolimatta löydy ja nuori arvioidaan koulukuntoiseksi, **kunnalla on velvollisuus osoittaa oppivelvolliselle opiskelupaikka** soveltuvassa nivelvaiheen koulutuksessa. (esimerkiksi perusopetuksen lisäopetus, VALMA, LUVA, jatkossa TUVA)

Asuinkunnan tehtävänä on koulutuksen järjestäjän tekemän ilmoituksen perusteella ohjata myös niitä oppivelvollisia, jotka ovat eronneet toisen asteen opinnoista ja joilla ei ole uutta opiskelupaikkaa.

Asuinkunta on se kunta, jonka alueella oppivelvollinen tosiasiasa asuu. Jos muuta tietoa asuinkunnasta ei ole, asuinkunnaksi katsotaan väestötietojärjestelmään merkitty kotikunta.

Eroaminen opinnoista, jatkuu

Jos opiskeluoikeus on päättymässä opiskelijan runsaiden poissaolojen vuoksi (= katsotaan eronneeksi), tulee koulutuksen järjestäjän selvittää oppivelvollisen tilanne ennen opiskeluoikeuden päättymistä koskevan päätöksen tekemistä. (mahdolliset tukitoimet, henkilökohtaistaminen, kuuleminen)

Ennen eronneeksi katsomista koulutuksen järjestäjän **tulee ilmoittaa oppivelvolliselle sekä hänen huoltajalleen ja muulle lailliselle edustajalleen, että oppivelvollinen voidaan katsoa eronneeksi, jos hän on ilman perusteltua syytä poissa opetuksesta.**

Jos koulutuksen järjestäjä ei saa tietoa, että oppivelvollinen on jatkanut opintojaan toisessa oppilaitoksessa, tehdään ilmoitus oppivelvollisen asuinkunnalle.

Oppivelvolliselle itselleen ei aseteta sanktioita oppivelvollisuuden laiminlyönnistä.

Maksuttomuus

Maksuttomuus

Maksuttomuus koskee vain niitä opiskelijoita, jotka kuuluvat laajennetun oppivelvollisuuden piiriin.

Oikeus maksuttomaan toisen asteen koulutukseen kestää sen kalenterivuoden loppuun, jolloin opiskelija täyttää 20 vuotta.

Esimerkiksi jos opiskelija 16-vuotiaana siirtyy perusopetuksesta toiselle asteelle, hänellä on lähtökohtaisesti 4,5 vuotta oikeutta maksuttomaan koulutukseen.

Tämän aikajakson sisällä maksuttomuus koskee tutkintotavoitteista koulutusta sekä erilaisia nivelvaiheen koulutuksia. Maksuttomuus ei katkea, vaikka opiskelija tämän aikajakson sisällä vaihtaa opiskelupaikkaa.

Opiskelijalle maksuttomia ovat:

- **opetus** (aiemminkin maksutonta)
- päivittäinen **ruokailu** (aiemminkin maksutonta)
- opetuksessa tarvittavat **oppikirjat ja muut materiaalit**
- opetuksessa tarvittavat **työvälineet, -asut ja -aineet**
- lukion oppimäärän päätteeksi suoritettavan ylioppilastutkinnon suorittamiseksi edellytettävät 5 koetta sekä niiden osalta hylättyjen kokeiden uusiminen (myös kaksois- ja kolmoistutkintoa suorittavat)
- vähintään seitsemän kilometrin pituiset **koulumatkat (KELA)**, ei omavastuuta
- asuminen opiskelija-asuntolassa, jos asuntola on ja opiskelijalla on siihen tarve (asuntolatoiminnan järjestäminen ei ole pakollista)
- joissakin *erityistapauksissa myös majoitus- ja matkakustannukset* (matka yli 100 km, lähin oppilaitos)

Opiskelijalle maksuttomia ovat:

Maksuttomuuden piiriin kuuluvat **luvut ja pätevydet, joiden hankkimisen tutkinnon tai tutkinnon osan suorittaminen edellyttää.**

- Ne luvat ja pätevydet, jotka ovat välttämättömiä tutkinnon perusteiden ammattitaitovaatimuksissa tai osaamistavoitteissa edellytetyn osaamisen osoittamiseksi ovat maksuttomia.
- Myös tutkinnon perusteissa edellytetyn osaamisen osoittamisen edellyttämät viranomaismaksut, ajokorttimaksut ja lääkärintodistukset kuuluvat maksuttomuuden piiriin.

Ajokortti kuuluu maksuttomuuden piiriin kaikissa niissä tutkinnon osissa, joissa edellytetään ajokorttia. Esim. ammattipätevyyden tutkinnon osassa edellytetään C-luokan ajo-oikeutta, joten maksuttomuuden piiriin kuuluu C-kortin lisäksi B-kortti. Poikkeuksena on 1.8.2018 voimaan tulleissa sosiaali- ja terveysalan perustutkinnon perusteissa perustason ensihoidon osaamisalan pakollisessa ammatillisessa tutkinnon osassa ennakkovaatimuksena oleva B-luokan ajo-oikeus (tai ajokortti), joka ei kuulu maksuttomuuden piiriin.

Maksuja voidaan periä oppivelvolliselta:

Opintoja täydentävistä vapaaehtoisista opintoretkestä, vierailuista, tapahtumista ja muista vastaavista toiminnoista voidaan periä kohtuullisia maksuja (OVL 17 §). Koulutuksen järjestäjä voi siis järjestää esimerkiksi kansainvälistymiseen liittyviä ulkomaanmatkoja, joiden matka- ja majoituskustannuksista opiskelija vastaa itse.

Maksuja voidaan periä vain sellaisista toiminnoista, jotka ovat opiskelijalle täysin vapaaehtoisia.

Asuntolatoiminta

Oppilaitoksella voi olla asuntola.

Jos sellainen on, **etusijalla ovat oppivelvolliset opiskelijat sekä alle 18-vuotiaat perustutkintoa opiskelevat ensimmäisen vuoden opiskelijat**, joiden matka kotoa oppilaitokseen on pitkä tai muuten hankala esimerkiksi puuttuvien julkisten kulkuyhteyksien vuoksi.

Viikonloppuina ja yli kahden päivän lomien aikana asuntola on suljettu.

OSAOlla on tällä hetkellä hieman alle 500 asuntolapaikkaa Haukiputaalla, Kempeleessä, Limingassa, Muhoksella, Pudasjärvellä ja Taivalkoskella.

Majoituskorvaus oppivelvolliselle (OPVL 1214/2020, 19§)

Opiskelija on **oikeutettu erityiseen majoituskorvaukseen**, jos

1. Matka lähimpään monialaiseen oppilaitokseen yli 100 km (lyhin kulkukelpoinen reitti), ja
2. Opiskelee lähimmässä/nopein kulkuyhteys oppilaitoksessa (tai toiseksi lähimmässä, jos ei ole otettu opiskelijaksi lähimpään, tai se ei sovellu terveydellisistä tai erityisen tuen syistä)
3. Ei mahdollista asua maksuttomassa asuntolassa

Opiskelija **Ei ole oikeutettu** erityiseen majoituskorvaukseen, jos

- Oppilaitos ei ole lähin soveltuva (lukio tai ammatillinen, äidinkieli, terveys, vaativa erityinen tuki)
- Ei ota vastaan tarjottua asuntolapaikkaa (eikä terveydellistä tm. estettä)

Matkakorvaus oppivelvolliselle (OPVL 1214/2020, 21 §)

Oppivelvollinen on oikeutettu matkakorvaukseen, jos hän saa majoituskorvausta, tai jos hän asuu maksuttomassa asuntolassa, **jos hän täyttää säädetyt edellytykset majoituskorvauksen myöntämiseksi**, mutta hänellä ei ole oikeutta asua asuntolassa viikonloppuisin.

Mahdollinen majoitus- ja/tai matkakorvaus myönnetään opiskelijalle hakemuksesta ja jos se päätetään myöntää, kustannukset korvataan kuukausittain jälkikäteen.

Oppilaitos 1:
Autoala
Hiusala

Oppilaitos 2:
Ravintola-ala
Logistiikka

Oppilaitos 3:
Rakennusala
Sosiaali- ja terv.ala

Opiskelijan koti

Matkaa 15 km

Matkaa 68 km

Matkaa 101 km

Opiskelija haluaa opiskella sosiaali- ja terveystalalla ja hakeutuu sinne (vapaa hakeutumisoikeus).

Opiskelija EI ole oikeutettu erityiseen majoitus- ja/tai matkakorvaukseen, koska lähempänä kotia on monialainen (vähintään 2 alaa) oppilaitos.

OSAO

Kiitos

anni.miettunen@osao.fi

seija.iwendorff@osao.fi

osao.fi